

*Логвиненко В. В.,
здобувач кафедри цивільно-правових дисциплін
юридичного факультету Навчально-наукового інституту права та психології
Національної академії внутрішніх справ*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БУКМЕКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. Стаття присвячена особливостям міжнародного досвіду правового регулювання букмекерської діяльності. У даній роботі проводиться порівняльний аналіз міжнародного законодавства та законодавства України щодо міжнародного досвіду правового регулювання букмекерської діяльності. Також запропоновані ґрунтовні пропозиції та висновки щодо імплементації їх до Українського законодавства.

Ключеві слова: букмекерська діяльність, букмекерська контора, договір парі, правове забезпечення, ризик, азартні ігри.

Постановка проблеми. Враховуючи той факт, що букмекерська діяльність є невід'ємною частиною світової спортивної культури і те, що в Україні дана діяльність, «помилково» підпала під законодавчу заборону її здійснення, вона рекламується по телебаченню і є широко розповсюдженою серед інтересів громадян.

Беручи до уваги світовий досвід, щодо правового забезпечення букмекерської діяльності різними закордонними країнами світу, актуальним є запозичення даного досвіду й для України.

Прийняття Закону України «Про заборону грального бізнесу в Україні» від 15.05.2009 року № 1334-17 стало наслідком заборони букмекерської діяльності, як такої що підпадає під поняття азартної гри та ототожнення з ігровими автоматами, рулеткою тощо.

Спроба перейняти світовий досвід правового регулювання даного виду діяльності, може стати важливим практичним рішенням цієї складної та неоднозначної ситуації.

Метою представленої статті є порівняння міжнародного досвіду правового регулювання букмекерської діяльності.

Об'єктом є правова природа букмекерської діяльності та шляхів її законодавчого забезпечення.

Предметом – правове регулювання букмекерської діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною базою дослідження є наукові праці таких видатних вчених, як: І.С. Тімуш, Н.І. Майданик, П.С. Матвеева, С.С. Алексеева, Д.В. Бобрової, А.М. Савицької, В.І. Борисової, С.Н. Брагуса, А.С. Довгерта, І.В. Жилінкової, В.М. Дорогих, А.М. Колодія, В.В. Копейчикова, Ю.К. Толстого, Є.О. Харитонова, О.В. Дзери, М.М. Агаркова, Г.Ф. Шершеневича, Д.І. Мейера та інших дослідників. Водночас питання стосовно врегулювання букмекерської діяльності шляхом запозичення міжнародного досвіду є невирішеним.

У даній науковій статті будуть поставлені завдання щодо визначення особливостей поняття «букмекерської контори», «азартних ігор», будуть розглянуті деякі аспекти міжнародного досвіду правового регулювання букмекерської діяльності та способи їх реалізації в Україні.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Закону України «Про заборону грального бізнесу в Україні» від 15.05.2009 року № 1334-17 – в Україні забороняється гральний бізнес та участь в азартних іграх. Азартна гра – будь-яка гра, обов'язковою умовою участі в якій є сплата гравцем грошей, у тому

числі через систему електронних платежів, що дає змогу учаснику як отримати виграш (приз) у будь-якому вигляді, так і не отримати його залежно від випадковості [1].

Букмекерство сприймають як організацію азартних ігор, однак, аналіз міжнародного досвіду дає підстави стверджувати, що букмекерська діяльність є складовою частиною спортивної культури, вона істотно відрізняється від інших видів грального бізнесу. Для прикладу, за сучасним Законом Російської Федерації «Про регулювання грального бізнесу» каси букмекерських контор не відносяться до гральних зон, на відміну від казино й гральних автоматів, і букмекерські контори можуть працювати в межах міст та населених пунктів на всій території Росії. У країнах Європейського Союзу (Франція, Італія, Австрія, Чехія, Польща, Словаччина) та в Австралії, також у багатьох інших, діяльність букмекерських контор і тоталізаторів дозволена без обмеження їх місцезнаходження, на відміну від казино й гральних автоматів [2]. У Польщі букмекерська діяльність дозволена на підставі Закону «Про азартні ігри», при цьому, букмекерська контора може здійснювати свою діяльність, якщо вона зареєстрована у формі акціонерного товариства відкритого або закритого типів, або товариства з обмеженою відповідальністю, яке зареєстровано на території Польщі [3].

У Киргизькій Республіці 13 грудня 2012 року Жогорку Кенешем із ініціативи Уряду був прийнятий Закон Киргизької Республіки «Про діяльність букмекерських контор і бюро тоталізаторів у Киргизькій Республіці». Метою Закону є правове регулювання діяльності букмекерських контор і тоталізаторів у Киргизькій Республіці (раніше статтею 3 Закону «Про заборону ігорної діяльності в Киргизькій Республіці» встановлено, що дія заборони не поширюється на такі ігорні заклади, як тоталізатор і букмекерська контора, діяльність яких повинна регулюватися окремим законом). Згідно даним Державної податкової служби при Уряді Киргизької Республіки, за станом на кінець 2012 року по республіці кількість букмекерських контор становило 11, у них пунктів прийому ставок 39. У 2011 році обсяг сплачених ними податків склав усього 1 540 100 сомів.

Через недостатність необхідних даних державної податкової служби (ДПС), фахівцями, під керівництвом депутата Д. Бекешева, було проведено опитування серед власників і директорів самих популярних букмекерських контор (серед яких «Bigbet», «Теннісі», «Winner Sport»). Відповідно до результатів опитування, кількість пунктів прийому ставок склав 79 штук по країні, що на 40 пунктів більше, ніж повідомляє ДПС. У країні також діє безліч тоталізаторів, розташованих у малих і великих містах країни. Один пункт прийому платежів у середньому сплачує податків на суму 1 625 сомів на місяць при середньомісячному обороті більше 82 000 сомів [4].

Так на прикладі трьох країн можна вже визначити, що букмекерська діяльність – це підприємницька діяльність, що не є реалізацією товарів, робіт і послуг, пов'язана з отриманням букмекерською конторою доходу від участі в парі на результат спортивних і інших подій. Враховуючи той факт, що обов'язковою умовою виграшу є результат події, то про «випадковість»,

навіть, може йти мова, як те зазначено в ЗУ «Про заборону грального бізнесу в Україні». Оскільки при грі в букмекерській конторі обов'язковими елементами є прогнозування, ознайомлення зі статистикою тієї чи іншої команди (гравця), погодні умови, місце проведення змагання, фізичні кондиції, політичні умови, тощо, то абсолютно нелогічним є поняття «випадковості», скоріш при здійсненні букмекерської діяльності необхідно говорити про «закономірність» настання результату.

Слід зазначити, що у Великобританії, яка належить до системи англосаксонського права, у 60-ті роки ХХ століття проблемами соціального, морально-психологічного, фінансового та кримінального характеру грального бізнесу переймалась парламентська комісія Ротшильда. Комісія Ротшильда надала висновки щодо грального бізнесу, яка викликає проблеми та небезпеки пов'язані з ризиком розвитку лудоманії. Тому, діяльність з проведення азартних ігор у казино та на ігрових автоматах, які, у подальшому, зазнали фінансових обмежень, були виведені в спеціально визначені місця для цих видів індустрії грального бізнесу. Лудоманія (гральна залежність, ігроманія) – пристрасть до азартних ігор, хвороба, заключна стадія якої – затьмарення свідомості та божевілля. Комісія Ротшильда зазначила, що лудоманія характеризується: 1) патологічною схильністю до азартних ігор, яка полягала в повторних епізодах участі особи в азартних іграх, які домінують в її житті та призводять до зниження соціальних, професійних, моральних, сімейних та матеріальних цінностей, 2) втратою уваги та залежністю від гри та ін. [5].

Сьогодні свідчить, що букмекерські контори не зазнали таких обмежень і, наразі, вільно працюють на всій території Великобританії. Парламентська комісія Ротшильда надала висновок, що діяльність з проведення букмекерськими конторами парі є небезпечною. Пов'язано це з тим, що традиційно парі відносяться до ігор уміння, у той час як азартні ігри в казино й на ігрових автоматах – до ігор випадку. Парі – це інтелектуальне змагання щодо прогнозу результатів незалежних подій, на які організатор парі не може впливати. Крім того, букмекерство та азартні ігри (рулетка, автомати) є різними за суттю предмета правового регулювання, який має встановлюватися різними законодавчими та нормативно-правовими актами.

Комісія з азартних ігор – регулювальний орган по більшості азартних ігор у Великобританії. Заснована в 2005 році на підставі Закону «Про азартні ігри» і до 2007 року знайшла всі повноваження по регулюванню аркад, ставок на спорт, бінго, казино, ігрових автоматів і лотерей, а також ставки на спорт по Інтернету, телефону й іншим засобам зв'язку з використанням устаткування, розташованого на території Великобританії.

Комісія є неміністерським суспільним органом, яке спонсується Міністерством культури, ЗМІ й спорту, і займається видачею й відкликанням букмекерських ліцензій, накладенням штрафів, переслідуванням незаконної ігрової діяльності, захистом неповнолітніх осіб і осіб, підданих ігроманії, консультуванням державної й місцевої влади з питань азартних ігор. Комісія веде постійну роботу із забезпечення виконання власниками ліцензій положень Закону «Про азартні ігри» 2005 року й інших застосованих правил і стандартів.

Ще в одній європейській країні в самий найближчий час будуть дозволені ставки на спорт он-лайн і всілякі букмекерські тоталізатори. Дирекція азартних ігор Іспанії вже давно розглядає законопроект, відповідно до якого в країні буде легально дозволено діяльність букмекерських контор, а також он-лайн казино й інших ігрових сайтів, що надають доступ до азартних ігор і інших розваг подібного роду. Від офіційного урядового вісника Іспанії стало відомо про те, що регулятор азартних ігор Dirección General de Ordenación del Juego (DGOJ) затвердив

правила, які мають відношення до роботи бірж ставок і он-лайн-слотів [6].

Іспанський уряд виражає надію на те, що легалізація бірж спортивних ставок он-лайн і ігрових сайтів «лайв» дозволить контролювати цю галузь. Подібні міри позитивно позначаються на корупції в даній галузі, дозволять припинити до мінімуму можливість проведення нелегальних ставок на спорт і поставлять боротьбу зі злочинним азартним бізнесом на новий рівень.

У більшості штатів США букмекерські контори, тоталізатори й різні азартні ігри контролюються федеральним або місцевим законодавством. Ігровий бізнес у США контролює державна ігрова комісія, що строго стежить за дотриманням усіх установлених правил і законів. Наприклад, ще в 1961 році в США був прийнятий закон на заборону здійснення ставок з використанням будь-яких засобів зв'язку. Офіційно ігровий бізнес дозволений лише в Неваді, Нью-Джерсі й деяких резерваціях індіанців. Будучи не в змозі контролювати букмекерство, влада США послідовно заборонила азартні ігри майже у всіх штатах. Ще 20 років тому тільки на результат Super Bowl – фінального матчу по американському футболу в США нелегально ставилося більше 1 млрд дол. За два десятиліття цифри виросли на порядок [7].

Але згодом на з'їзді у Вашингтоні представників ігрових компаній з декількох штатів і комісії з азартних ігор, думкою більшості учасників зустрічі було ухвалено рішення легалізувати ставки на спортивні події в ряді американських штатів. Як відзначають представники ігрової індустрії, у тому числі й букмекерські контори, умови для ухвалення подібного рішення дозріли вже давно, тому що останнім часом почастішали випадки самовільної легалізації ставок з боку адміністрації штатів всупереч федеральній забороні.

Висновки. Досвід багатьох країн показує, як можна раціонально й виважено використовувати наявні можливості й перетворювати їх у галузі, що приносять доходи, з мінімальним соціальним і економічним збитком. У ряді таких країн, що є світовими «ігровими» центрами, стоять Німеччина, США, Південна Корея, Великобританія, Австралія, Франція й інші.

Враховуючи той факт, що обов'язковою умовою виграшу в букмекерській конторі є результат події, то про «випадковість», напевне, може йти мова, як те зазначено в ЗУ «Про заборону грального бізнесу в Україні». Оскільки при грі в букмекерській конторі обов'язковими елементами є прогнозування, ознайомлення зі статистикою тієї чи іншої команди (гравця), погодні умови, місце проведення змагання, фізичні кондиції, політичні умови тощо, то абсолютно нелогічним є поняття «випадковості», скоріш при здійсненні букмекерської діяльності необхідно говорити про «закономірність» настання результату.

Література:

1. Про заборону грального бізнесу в Україні: Закон України від 15.05.2009 р. // Голос України. – 2009. – № 116.
2. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про букмекерську діяльність» http://www.zakonoproekt.org.ua/Data/docs/Pojasnjuvaljna_zapyska_15_02_20122.htm.
3. Гетманцев Д.О. Азартна гра в Україні та за кордоном. Нарис сучасної теорії правового регулювання ігор на гроші: монографія / Д.О. Гетманцев. – К.: СЕЕМ Принт, 2008. – 209 с.
4. Денисенко Д. «Доля среднего и малого бизнеса в ВВП Кыргызстана превысила 40%», *Вечерний Бишкек*, 14 января, 2013, http://www.vb.kg/doc/211961_dolia_malogo_i_srednego_biznesa_v_vvp_kyrgyzstana_prevysila_40.html.
5. Берн Э. Игры, в которые играют люди: Психология человеческих взаимоотношений; Люди, которые играют в игры: Психология человеческой судьбы: пер. с англ. / Э. Берн. – М.: Фаир-Пресс, 2002. – 480 с.
6. Ставки на западе. <http://iamgambler.com/betting/western-betting/>.
7. Испания легализовала онлайн-букмекерскую деятельность и слот-игры. <http://www.bk.com.ru/ispaniya-legalizovala-onlajn-bukmekerskuyu-deyatelnost-i-slot-igr/>.

Логвиненко В. В. Некоторые аспекты международного опыта правового регулирования букмекерской деятельности

Аннотация. Статья посвящена особенностям международного опыта правового регулирования букмекерской деятельности. В данной работе проводится сравнительный анализ международного законодательства и законодательства Украины относительно международного опыта правового регулирования букмекерской деятельности. Также предложены основательные предложения и выводы по имплементации их в Украинское законодательство.

Ключевые слова: букмекерская деятельность, букмекерская контора, договор пари, правовое обеспечение, риск, азартные игры.

Logvynenko V. Some aspects of the international experience of legal regulation of betting activities

Summary. The article is devoted to the peculiarities of the international experience of legal regulation of betting activities. In this paper, a comparative analysis of international law and the law of Ukraine on the international experience of legal regulation of betting activities. Also offered sound proposals and conclusions on the implementation of the Ukrainian legislation.

Key words: bookmaker activity, bookmaker office, bet contract, legal support, risk, gambling.